

JUSTIČNÁ SPOLUPRÁCA V TRESTNÝCH VECIACH

Justičná spolupráca v trestných veciach je založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a justičných rozhodnutí a zahŕňa opatrenia na aproximáciu práva členských štátov vo viacerých oblastiach. Lisabonskou zmluvou sa poskytol pevnejší základ na rozvoj oblasti trestného súdnictva, pričom zároveň udelila nové právomoci Európskemu parlamentu.

PRÁVNY ZÁKLAD

Články 82 až 86 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

CIELE

Postupné zrušenie hraničných kontrol v EÚ značne zjednodušilo voľný pohyb európskych občanov, ale zároveň uľahčilo medzinárodné pôsobenie páchateľov trestných činov. V záujme riešenia problému cezhraničnej trestnej činnosti oblasť slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (OSBS) obsahuje opatrenia na podporu vzájomnej justičnej spolupráce medzi členskými štátmi v trestných veciach. Na začiatku stojí zásada vzájomného uznávania. Boli prijaté osobitné opatrenia na boj proti cezhraničnej trestnej činnosti a zaručenie ochrany práv obetí, podozrivých a väzňov v celej Únii.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

A. Hlavné legislatívne akty EÚ týkajúce sa justičnej spolupráce v trestných veciach

1. Postupy prijímania

V súlade so ZFEÚ sa väčšina opatrení v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach prijíma v rámci riadneho legislatívneho postupu a podlieha súdnemu preskúmaniu zo strany Súdneho dvora Európskej únie. Ak aj odhliadneme od špecifík v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (výnimky pre Spojené kráľovstvo, Írsko a Dánsko (protokoly 21 a 22, ktoré sú prílohou k ZFEÚ) a výsadného postavenia národných parlamentov (protokoly č. 1 a 2)), justičná spolupráca v trestných veciach a policajná spolupráca neboli úplne integrované do rámca EÚ a zachovali si niekoľko pôvodných črt z Lisabonskej zmluvy:

- právo iniciatívy má nielen Komisia, ale aj členské štáty, ak zastupujú štvrtinu členských štátov Rady (článok 76 ZFEÚ),

- S Parlamentom sa len konzultuje o osobitných opatreniach v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, ktoré následne jednomyseľne prijíma Rada. Posilnená spolupráca medzi aspoň deviatimi členskými štátmi ešte stále je možná, aj keď sa v Rade nedosiahne jednomyseľnosť.
- 2. Hlavné legislatívne akty prijaté riadnym legislatívnym postupom**
- a. Spoločné minimálne normy pre trestné konania:**
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ](#) z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní, 26.10.2010,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ](#) z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ](#) z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/343](#) z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/800](#) z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/1919](#) z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači.
- b. Boj proti terorizmu:**
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2016/681](#) z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti,
  - Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [2017/541](#) z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV a mení rozhodnutie Rady 2005/671/SVV.
- c. Boj proti korupcii, počítačovej kriminalite, podvodom a praniu špinavých peňazí:**
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/40/EÚ](#) z 12. augusta 2013 o útokoch na informačné systémy, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV (tzv. smernica o počítačovej kriminalite),
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ](#) z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/57/EÚ](#) zo 16. apríla 2014 o trestných sankciách za zneužívanie trhu (smernica o zneužívaní trhu),

- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ](#) z 15. mája 2014 o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2017/1371](#) z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1673](#) z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva,
  - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1805](#) zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu,
  - [Smernica Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2019/713 zo 17. apríla 2019](#) o boji proti podvodom s bezhotovostnými platobnými prostriedkami a proti ich falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/413/SVV.
- d.** Výmena informácií medzi členskými štátmi a agentúrami EÚ:
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ](#) z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach,
  - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1726](#) zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (eu-LISA) a o zmene nariadenia (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1077/2011,
  - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1862](#) z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, o zmene a zrušení rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutia Komisie 2010/261/EÚ,
  - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2019/816 zo 17. apríla 2019](#), ktorým sa zriaďuje centralizovaný systém na identifikáciu členských štátov, ktoré majú informácie o odsúdeniach štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti (ECRIS-TCN), s cieľom doplniť Európsky informačný systém registrov trestov, a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1726. Toto nariadenie súvisí s návrhom smernice, ku ktorému Parlament prijal [pozíciu v prvom čítaní](#) 12. marca 2019, pokiaľ ide o výmenu informácií o štátnych príslušníkoch tretích krajín a Európsky informačný systém registrov trestov (ECRIS)^[1]. Smernica v súčasnosti čaká na uverejnenie v úradnom vestníku,
  - [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2019/818](#) z 20. mája 2019 o stanovení rámca pre interoperabilitu medzi informačnými systémami EÚ v oblasti

---

[1]Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení rámcové rozhodnutie Rady 2009/315/SVV, pokiaľ ide o výmenu informácií o štátnych príslušníkoch tretích krajín a pokiaľ ide o Európsky informačný systém registrov trestov (ECRIS), a ktorou sa nahrádza rozhodnutie Rady 2009/316/SVV.

policiajnej a justičnej spolupráce, azylu a migrácie migrácie a o zmene nariadení (EÚ) 2018/1726, (EÚ) 2018/1862 a (EÚ) 2019/816.

e. Ochrana obetí:

- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ](#) z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV,
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ](#) z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV.
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/99/EÚ](#) z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze,
- [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ](#) z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV.

B. Agentúry justičnej spolupráce v trestných veciach a iné súvisiace orgány

1. Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust)

[Eurojust](#) podporuje a uľahčuje koordináciu vyšetrovania a trestných stíhaní, ako aj spoluprácu medzi orgánmi členských štátov. Uľahčuje najmä spracúvanie žiadostí o medzinárodnú vzájomnú právnu pomoc a vykonávanie žiadostí o vydanie. Eurojust čo najlepšie ako môže podporuje orgány členských štátov, aby vyšetovania a trestné stíhanie cezhraničnej trestnej činnosti, ktoré vedú, boli účinnejšie.

Eurojust môže pomôcť členskému štátu na jeho žiadosť pri vyšetrovaní a trestných stíhaní týkajúcich sa príslušného členského štátu a nečlenského štátu, ak Eurojust a štát, ktorý nie je členským štátom, uzavreli dohodu o spolupráci, alebo ak bol preukázaný základný záujem.

Eurojust pokrýva tie isté druhy trestných činov a prečinov, v ktorých má právomoc Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ako sú terorizmus, obchodovanie s drogami, obchodovanie s ľuďmi, falšovanie, pranie špinavých peňazí, počítačová kriminalita, trestné činy proti majetku alebo verejným statkom vrátane podvodu a korupcie, trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, trestných činov proti životnému prostrediu a účasti v zločineckej organizácii. Eurojust môže zároveň na žiadosť členského štátu pomáhať pri vyšetrovaní a trestných stíhaní iných typov trestných činov.

Súčasný právny rámec pre Eurojust (rozhodnutie Rady 2009/426/SVV zo 16. decembra 2008 o posilnení Eurojustu a o zmene rozhodnutia Rady 2002/187/SVV, ktorým sa zriaďuje Eurojust s cieľom posilniť boj proti závažným trestným činom) nadobudol platnosť 4. júna 2009. Od 12. decembra 2019 sa však bude uplatňovať [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2018/1727](#) zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV.

Eurojust uverejňuje [výročné správy](#). Sídli v holandskom Haagu.

2. Európska prokuratúra

[Nariadenie Rady \(EÚ\) 2017/1939](#) z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, je účinné od 20. novembra 2017. Parlament udelil súhlas s návrhom nariadenia Rady v [legislatívnom uznesení z 5. októbra 2017](#).

Po zriadení Európskej prokuratúry začne vykonávať úlohy v oblasti vyšetřovania a prokuratúry dňom, ktorý sa určí rozhodnutím Komisie na základe návrhu hlavného európskeho prokurátora. Tento dátum nesmie byť skorší, ako tri roky odo dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia o Európskej prokuratúre.

Parlament a Rada na základe vzájomnej dohody vymenujú hlavného európskeho prokurátora na funkčné obdobie siedmich rokov, ktoré nie je obnoviteľné.

Očakáva sa, že Európska prokuratúra bude funkčná koncom roka 2020 alebo začiatkom roka 2021. Bude nezávislým úradom zodpovedným za vyšetřovanie, trestné stíhanie a vykonávanie spravodlivosti za trestné činy proti rozpočtu EÚ, ako sú podvody, korupcia alebo cezhraničné podvody v oblasti DPH v hodnote viac ako 10 miliónov EUR.

Väčšina členských štátov sa k Európskej prokuratúre pripojila a niekoľko členských štátov, ktoré sa v súčasnosti nezúčastňujú, sa k nej môže pripojiť kedykoľvek. Ústredie Európskej prokuratúry bude sídliť v Luxemburgu spolu s generálnym prokurátorom a kolégiom prokurátorov zložených z členov zo všetkých zúčastnených členských štátov.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní právnych predpisov EÚ v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach tým, že považuje boj proti páchaniu trestnej činnosti a korupcii za politickú prioritu. V rámci riadneho legislatívneho postupu má v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach rovnaké postavenie ako Rada. Riadny legislatívny postup sa týka takmer všetkých oblastí trestného práva EÚ až na niekoľko výnimiek vrátane a predovšetkým postupu súhlasu pri zriadení Európskej prokuratúry.

Hlavným nástrojom na dosiahnutie justičnej spolupráce v trestných veciach medzi členskými štátmi je Eurojust. V rámci reformy Eurojustu Parlament aktívne podporoval väčšiu parlamentnú kontrolu a posilnenie pravidiel na ochranu údajov.

Politiky v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach sa stále vyvíjajú s osobitným zameraním na účinnejší boj proti hrozbám a trestnej činnosti v celej EÚ. Parlament prijal osobitné opatrenia na boj proti terorizmu, nadnárodnej trestnej činnosti, korupcii, podvodom a praniu špinavých peňazí a na ochranu práv obetí, podozrivých a väzňov v celej Únii. Prijalo sa aj niekoľko opatrení, ktorých cieľom je zlepšiť výmenu informácií medzi členskými štátmi.

Kristiina Milt
05/2019

